ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 30ής Ιουνίου 2005 *

Στην υπόθεση C-165/03,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, την οποία υπέβαλε το Landgericht Stuttgart (Γερμανία), με απόφαση της 7ης Απριλίου 2003 που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Απριλίου 2003, στο πλαίσιο της δίκης

Mathias Längst,

παρισταμένων των:

SABU Schuh & Marketing GmbH,

Präsident des Landgerichts Stuttgart,

Bezirksrevisor des Landgerichts Stuttgart,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, πρόεδρο τμήματος, R. Schintgen (εισηγητή) και J. Makarczyk, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Tizzano
γραμματέας: M.-F. Contet, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 25ης Νοεμβρίου 2004,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— ο M. Längst αυτοπροσώπως,

— ο Präsident des Landgerichts Stuttgart, εκπροσωπούμενος από τον K. Ehmann,

— ο Bezirksrevisor des Landgerichts Stuttgart, εκπροσωπούμενος από τον G. Firnau, Bezirksrevisor,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον W.-D. Plessing,

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον E. Braquehais Conesa,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους R. Lyal και K. Gross,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Ιανουαρίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 69/335/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 1969, περί των εμμέσων

φόρων των επιβαλλομένων επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 20), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 85/303/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 1985 (ΕΕ L 156, σ. 23, στο εξής: οδηγία 69/335).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας επί ανακοπής την οποία υπέβαλε ο M. Längst, συμβολαιογράφος έχων την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου εντός της περιφέρειας του Oberlandesgericht της Στουτγάρδης, κατόπιν εντολής του Präsident des Landgerichts Stuttgart, (στο εξής: Πρόεδρος του Landgericht της Στουτγάρδης), ιεραρχικώς προϊσταμένου του, κατά πίνακα δαπανών που κατάρτισε ο εν λόγω συμβολαιογράφος.

Το νομικό πλαίσιο

Κοινοτικό δίκαιο

3 Όπως προκύπτει από την πρώτη αιτιολογική σκέψη της, η οδηγία 69/335 έχει σκοπό να προωθήσει την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, η οποία θεωρείται βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία μιας οικονομικής ενώσεως με χαρακτηριστικά γνωρίσματα ανάλογα προς εκείνα μιας εσωτερικής αγοράς.

4 Σύμφωνα με την έκτη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω οδηγίας, η επιδίωξη αυτού του σκοπού προϋποθέτει, όσον αφορά τη φορολογία που πλήττει τις συγκεντρώσεις κεφαλαίων, την κατάργηση των εμμέσων φόρων που ίσχυαν μέχρι τότε στα κράτη

μέλη και την αντικατάστασή τους με φόρο επιβαλλόμενο άπαξ μόνο εντός της κοινής αγοράς ο οποίος πρέπει να είναι του αυτού επιπέδου σε όλα τα κράτη μέλη.

Δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας:

«Υπόκεινται στον φόρο εισφοράς οι ακόλουθες πράξεις:

α) η σύσταση κεφαλαιουχικής εταιρίας·

β) η μετατροπή σε κεφαλαιουχική εταιρία μιας εταιρίας, ενώσεως προσώπων ή νομικού προσώπου που δεν είναι κεφαλαιουχική εταιρία·

γ) η αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου μιας κεφαλαιουχικής εταιρίας δι' εισφορών σε είδος, οποιασδήποτε μορφής·

δ) η αύξηση της εταιρικής περιουσίας μιας κεφαλαιουχικής εταιρίας δι' εισφορών σε είδος, οποιασδήποτε μορφής, αμειβομένων όχι διά μεριδίων αντιπροσωπευτικών του εταιρικού κεφαλαίου ή της εταιρικής περιουσίας, αλλά διά δικαιωμάτων της ιδίας φύσεως προς εκείνα των εταίρων [...]·

[...]»

6 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχεία ε΄ έως η΄, της οδηγίας 69/335 ορίζει ότι η μεταφορά από τρίτη χώρα σε κράτος μέλος ή από κράτος μέλος σε άλλο κράτος μέλος της πραγματικής διευθύνσεως ή της καταστατικής έδρας μιας κεφαλαιουχικής εταιρίας υπόκειται επίσης στον φόρο εισφοράς.

7 Το άρθρο 4, παράγραφος 2, της ως άνω οδηγίας απαριθμεί τις πράξεις που μπορούν να υπόκεινται στον φόρο εισφοράς.

8 Η ίδια οδηγία προβλέπει επίσης την κατάργηση άλλων έμμεσων φόρων που παρουσιάζουν τα ίδια χαρακτηριστικά με τον φόρο εισφοράς ή το τέλος χαρτοσήμου επί των τίτλων, καθόσον από τη διατήρησή τους υπάρχει κίνδυνος να τεθούν υπό αμφισβήτηση οι σκοποί που επιδιώκονται με την οδηγία, όπως εκτίθεται στην τελευταία αιτιολογική σκέψη της. Οι φόροι αυτοί, των οποίων η είσπραξη απαγορεύεται, απαριθμούνται ιδίως στο άρθρο 10 της οδηγίας 69/335 το οποίο ορίζει:

«Πλην του φόρου εισφοράς, τα κράτη μέλη δεν εισπράττουν, όσον αφορά τις εταιρίες, ενώσεις προσώπων ή νομικά πρόσωπα που επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς, κανένα φόρο υπό οποιαδήποτε μορφή:

α) για τις πράξεις οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 4·

β) για τις εισφορές, δάνεια ή παροχές, που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των πράξεων των αναφερομένων στο άρθρο 4·

γ) για την καταχώριση ή για οποιαδήποτε άλλη διατύπωση η οποία αποτελεί προϋπόθεση για την εκτέλεση μιας δραστηριότητος, και στην οποία μία εταιρία, ένωση προσώπων ή νομικό πρόσωπο, που επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς, δύναται να υπόκειται λόγω της νομικής της μορφής.»

9 Το άρθρο 11 της οδηγίας 69/335 ορίζει:

«Τα κράτη μέλη δεν υποβάλλουν σε οποιοδήποτε φόρο οποιασδήποτε μορφής:

α) τη δημιουργία, έκδοση, εισαγωγή στο χρηματιστήριο ή θέση σε κυκλοφορία ή διαπραγμάτευση μετοχών, μεριδίων ή άλλων τίτλων ιδίας φύσεως, καθώς και τα πιστοποιητικά, τα παραστατικά των τίτλων αυτών, όποιος και αν είναι ο εκδότης τους·

β) τα δάνεια, συμπεριλαμβανομένων των παγίων δανείων, τα οποία συνάπτονται υπό μορφή εκδόσεως ομολογιών ή άλλων διαπραγματεύσιμων τίτλων, όποιος

και αν είναι ο εκδότης τους, και όλες τις σχετικές διατυπώσεις, όπως τη δημιουργία, έκδοση, εισαγωγή στο χρηματιστήριο, κυκλοφορία ή διαπραγμάτευση αυτών των ομολογιών ή άλλων διαπραγματεύσιμων τίτλων.»

10 Το άρθρο 12, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας έχει ως ακολούθως:

«Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις των άρθρων 10 και 11, τα κράτη μέλη δύνανται να εισπράξουν:

α) φόρους μεταβιβάσεως επί κινητών αξιών, που εισπράττονται κατ' αποκοπή ή όχι·

[...]

ε) φόρους οι οποίοι έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα·

[...]»

Εθνικό δίκαιο

11 Σύμφωνα με τα άρθρα 2 και επ., καθώς και 53, παράγραφος 2, του νόμου περί εταιριών περιορισμένης ευθύνης (Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung), της 20ής Απριλίου 1892 (RGBl. 477), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών στην υπόθεση της κύριας δίκης, η περί τροποποιήσεως του καταστατικού απόφαση των εταίρων μιας «Gesellschaft mit beschränkter Haftung» (GmbH) πρέπει να περιβληθεί συμβολαιογραφικό τύπο.

12 Από το άρθρο 116 του [γερμανικού] ομοσπονδιακού κώδικα συμβολαιογράφων (Bundesnotarordnung), της 24ης Φεβρουαρίου 1961 (BGBl. 1961 I, σ. 98), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών στην υπόθεση της κύριας δίκης (στο εξής: BNotO), σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 2, του νόμου του Land (ομόσπονδου κράτους) περί εκούσιας δικαιοδοσίας (Landesgesetz über die freiwillige Gerichtsbarkeit), της 12ης Φεβρουαρίου 1975 (GBl. σ. 116), ομοίως όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών στην υπόθεση της κύριας δίκης, προκύπτει ότι, εντός της περιφέρειας του Oberlandesgericht της Στουτγάρδης, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να απευθυνθεί, για την κατάρτιση συμβολαιογραφικού εγγράφου, όχι μόνο σε συμβολαιογράφους έχοντες την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου, αλλά και σε συμβολαιογράφους ελεύθερους επαγγελματίες.

13 Το ύψος των δικαιωμάτων και τελών, τα οποία μπορούν να εισπράττουν οι συμβολαιογράφοι, καθορίζεται με τον ομοσπονδιακό νόμο περί δαπανών για την κατάρτιση πράξεων [Gesetz über die Kosten in Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (Kostenordnung)], της 26ης Ιουλίου 1957 (BGBl. 1957 I, σ. 960), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών στην υπόθεση της κύριας δίκης (στο εξής: KostO). Τα εν λόγω δικαιώματα και τέλη υπολογίζονται με τον ίδιο τρόπο σε ολόκληρη τη γερμανική επικράτεια και ισχύουν τόσο για τους συμβολαιογράφους που έχουν την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου όσο και για τους συμβολαιογράφους ελεύθερους επαγγελματίες.

14 Οι συμβολαιογράφοι, οι οποίοι έχουν την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου και ασκούν τα καθήκοντά τους εντός της περιφέρειας του Oberlandesgericht της

Στουτγάρδης, λαμβάνουν σταθερό μισθό, που καθορίζεται με τα ίδια κριτήρια όπως και για τους άλλους δημοσίους υπαλλήλους του Land, στο οποίο προστίθεται ένα μεταβλητό ποσό, το οποίο αποτελεί ποσοστό επί των δικαιωμάτων και τελών που έχουν εισπραχθεί. Ωστόσο, αντιθέτως προς τους έχοντες την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου συμβολαιογράφους, οι οποίοι ασκούν τα καθήκοντά τους εντός της περιφέρειας του Oberlandesgericht της Καρλσρούης, οι ως άνω συμβολαιογράφοι είναι οι ίδιοι δανειστές των οφειλομένων δικαιωμάτων και τελών. Αυτοί υπέχουν απλώς την υποχρέωση να καταβάλουν ένα εφάπαξ μέρος των ως άνω δικαιωμάτων και τελών στο δημόσιο ταμείο του ομόσπονδου κράτους. Το δημόσιο ταμείο δικαιούται να προβεί το ίδιο σε είσπραξη των δικαιωμάτων και τελών μόνον εάν αυτά εξακολουθούν να μην έχουν καταβληθεί μολονότι έγινε σχετική όχληση.

15 Δυνάμει του άρθρου 156, παράγραφος 1, της KostO, αντιρρήσεις κατά της εκκαθαρίσεως των δαπανών, περιλαμβανομένων αυτών που αφορούν την υποχρέωση καταβολής και την περιαφή του εκτελεστήριου τύπου, προβάλλονται με ανακοπή ενώπιον του Landgericht στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συμβολαιογράφος. Πριν αποφανθεί, το επιληφθέν Landgericht πρέπει να ακούσει τους ενδιαφερομένους και την ιεραρχικώς προϊσταμένη αρχή του συμβολαιογράφου. Εάν ο υπόχρεος αμφισβητεί την εκκαθάριση των δαπανών στην οποίαν προέβη ο συμβολαιογράφος, ο τελευταίος μπορεί να ζητήσει από το Landgericht να επιλύσει τη διαφορά.

16 Το άρθρο 156, παράγραφος 6, της KostO προβλέπει ότι η αρχή, στην οποία υπόκειται ο συμβολαιογράφος, δύναται, εν πάση περιπτώσει, να του δώσει εντολή να προκαλέσει απόφαση του Landgericht καθώς και να ασκήσει ένδικο μέσο κατά της αποφάσεως αυτής. Η εκδιδομένη ακολούθως δικαστική απόφαση δύναται επίσης να επιδικάζει υψηλότερες συμβολαιογραφικές δαπάνες.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

17 Υπό την ιδιότητα του ως συμβολαιογράφου δημοσίου υπαλλήλου, ο M. Längst περιέβαλε με συμβολαιογραφικό τύπο ορισμένες αποφάσεις της εταιρίας SABU

Schuh & Marketing GmbH (στο εξής: SABU). Τα οφειλόμενα έξοδα και τέλη υπολογίστηκαν, με πράξη εκκαθαρίσεως, σε 2 892,46 ευρώ (στο εξής: πράξη εκκαθαρίσεως).

18 Οι πράξεις, για τις οποίες ζητήθηκε η κατάρτιση συμβολαιογραφικών εγγράφων, ήταν η συνένωση εταιρικών μεριδίων σε ενιαίο μερίδιο, η μετατροπή σε ευρώ του εταιρικού κεφαλαίου και των εταιρικών μεριδίων, η αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου με την ενσωμάτωση στοιχείων του ενεργητικού της εταιρίας και η αλλαγή επωνυμίας της εταιρίας.

19 Σύμφωνα με την πράξη εκκαθαρίσεως, η SABU οφείλει να καταβάλει 2 493,50 ευρώ, εκτός ΦΠΑ, ως δικαιώματα, τέλη και έξοδα για την κατάρτιση των συμβολαιογραφικών εγγράφων. Το ποσό αυτό συμπεριλαμβάνει το λεγόμενο «τέλος πράξεως» το οποίο ορίστηκε σε 1 584 ευρώ —επί συνολικής αξίας 484 007 ευρώ — για την αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου καθώς και για την τροποποίηση του καταστατικού. Από το ως άνω ποσό το Δημόσιο δικαιούται 1 183,83 ευρώ και ο συμβολαιογράφος 400,17 ευρώ.

20 Ο πρόεδρος του Landgericht της Στουτγάρδης, έχοντας την άποψη ότι η διάταξη της 21ης Μαρτίου 2002, C-264/00, Gründerzentrum (Συλλογή 2002, σ. I-3333), σχετικά με τους συμβολαιογράφους δημοσίους υπαλλήλους που ασκούν τα καθήκοντά τους εντός της περιφέρειας του Oberlandesgericht της Καρλσρούης, εφαρμόζεται επίσης επί των συμβολαιογράφων δημοσίων υπαλλήλων που ασκούν τα καθήκοντά τους εντός της περιφέρειας του Oberlandesgericht της Στουτγάρδης, έκρινε ότι η πράξη εκκαθαρίσεως αντιβαίνει, όσον αφορά την αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου και την τροποποίηση του καταστατικού, προς την οδηγία 69/335. Κατά συνέπεια, έδωσε εντολή στον M. Längst να ζητήσει από το Landgericht Stuttgart, δυνάμει του άρθρου 156, παράγραφος 6, της KostO, την έκδοση αποφάσεως επί της νομιμότητας της επίμαχης πράξεως εκκαθαρίσεως καθώς και να μειώσει το ποσό, το οποίο επιβλήθηκε με την πράξη αυτή, σε 1 465,66 ευρώ.

21 Ο M. Längst συμμορφώθηκε προς την ως άνω εντολή και προσέφυγε στο Landgericht Stuttgart. Ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου, προέβαλε ότι η πράξη εκκαθαρίσεως είναι νόμιμη και ότι η KostO και η BNotO του απαγορεύουν να μειώσει τα δικαιώματα και τέλη στο ύψος που ζήτησε ο Πρόεδρος του Landgericht της Στουτγάρδης. Διατείνεται, εξάλλου, ότι η προπαρατεθείσα διάταξη Gründerzentrum δεν εφαρμόζεται στα δικαιώματα και τέλη των συμβολαιογράφων που έχουν την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου και ασκούν τα καθήκοντά τους εντός της περιφέρειας του Oberlandesgericht της Στουτγάρδης.

22 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η νομική κατάσταση των συμβολαιογράφων δημοσίων υπαλλήλων, οι οποίοι ασκούν τα καθήκοντά τους εντός της περιφέρειας του Oberlandesgericht της Στουτγάρδης, διαφέρει διττώς από αυτήν των συμβολαιογράφων δημοσίων υπαλλήλων τους οποίους αφορά η προπαρατεθείσα διάταξη Gründerzentrum. Αφενός, εντός της περιφέρειας του εν λόγω Oberlandesgericht, ο δικαιοπρακτών μπορεί να απευθυνθεί όχι μόνο σε συμβολαιογράφους έχοντες την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου, αλλά και σε συμβολαιογράφους ελεύθερους επαγγελματίες, οπότε τα προμνημονευθέντα δικαιώματα και τέλη δεν περιέρχονται κατ' ανάγκη στο ομόσπονδο κράτος. Αφετέρου, οι διατάξεις που διέπουν τις αξιώσεις για τα επίμαχα δικαιώματα και τέλη είναι διαφορετικές και δικαιολογούν άλλη λύση. Συγκεκριμένα, αντιθέτως προς τα ισχύοντα στην περιφέρεια του Oberlandesgericht της Καρλσρούης, εντός της περιφέρειας του ομόλογου δικαστηρίου της Στουτγάρδης ο συμβολαιογράφος δημόσιος υπάλληλος είναι δανειστής των εισπρακτέων δικαιωμάτων και τελών. Μόνον αφού τα εισπράξει, ο συμβολαιογράφος καταβάλλει μέρος τους στο δημόσιο ταμείο. Το δημόσιο ταμείο μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να εισπράξει απ' ευθείας τα επίμαχα δικαιώματα και τέλη.

23 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Landgericht Stuttgart αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει, κατ' αντιδιαστολή προς τα πραγματικά περιστατικά τα οποία απετέλεσαν τη βάση της [προπαρατεθείσας] διατάξεως [...] Gründerzentrum, να θεωρηθούν ως φόρος κατά την έννοια της οδηγίας 69/335, όπως

τροποποιήθηκε, τα δικαιώματα και τέλη καταρτίσεως συμβολαιογραφικού εγγράφου από συμβολαιογράφο έχοντα ιδιότητα δημοσίου υπαλλήλου για δικαιοπραξία εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής αυτής της οδηγίας, στο πλαίσιο νομικού συστήματος όπως αυτό της Βυρτεμβέργης εντός του Land (ομόσπονδου κράτους) της Βάδης-Βυρτεμβέργης (περιφέρεια του Oberlandesgericht της Στουτγάρδης), κατά το οποίο συνυπάρχουν συμβολαιογράφοι έχοντες την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου και συμβολαιογράφοι ελεύθεροι επαγγελματίες και ενώ, σε κάθε περίπτωση, οι συμβολαιογράφοι είναι δανειστές των δικαιωμάτων και τελών, όταν πρόκειται για συμβολαιογράφο έχοντα την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου, αυτός υποχρεούται, δυνάμει νόμου του ομόσπονδου κράτους, να καταβάλει ένα εφάπαξ ποσό μέρος των δικαιωμάτων και τελών στο Δημόσιο, το οποίο είναι ο εργοδότης αυτής της κατηγορίας συμβολαιογράφων και χρησιμοποιεί τα εν λόγω έσοδα για τη χρηματοδότηση των σκοπών του;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, παύουν τα εν λόγω δικαιώματα και τέλη να θεωρούνται φόρος, κατά την έννοια της οδηγίας 69/335, σε περίπτωση που το Δημόσιο παραιτηθεί από τη διεκδίκηση του μεριδίου του εκ της δικαιοπραξίας και, επομένως, δεν εφαρμόζει πλέον τη διάταξη του ομόσπονδου κράτους δυνάμει της οποίας μέρος των δικαιωμάτων και τελών πρέπει να αποδίδεται στο Δημόσιο;»

Επί της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου

24 Ο M. Längst και ο Bezirksrevisor des Landgerichts Stuttgart ξέφρασαν αμφιβολίες ως προς τη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου να αποφανθεί, δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, επί προδικαστικής παραπομπής υποβληθείσας στο πλαίσιο διαδικασίας που κινήθηκε, δυνάμει του άρθρου 156, παράγραφος 6, της KostO, από συμβολαιογράφο δημόσιο υπάλληλο κατόπιν εντολής του ιεραρχικώς προϊσταμένου του. Κατά την άποψή τους, η διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας καλείται να αποφανθεί το αιτούν δικαστήριο, δεν είναι κατ' αντιδικία, κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου (απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 1995, C-111/94, Job Centre, Συλλογή 1995, σ. I-3361, και διάταξη της 22ας Ιανουαρίου 2002, C-447/00, Holto, Συλλογή 2002, σ. I-735). Το Landgericht δεν έχει κληθεί να επιλύσει πραγματική διαφορά κατά την έννοια της ίδιας νομολογίας.

25 Συναφώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, κατά πάγια νομολογία, από το άρθρο 234 ΕΚ προκύπτει ότι τα εθνικά δικαστήρια δύνανται να υποβάλλουν προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο μόνον εφόσον εκκρεμεί ενώπιον αυτών διαφορά και εφόσον καλούνται να αποφανθούν στο πλαίσιο διαδικασίας έχουσας προορισμό να καταλήξει στην έκδοση αποφάσεως δικαιοδοτικού χαρακτήρα (βλ., ιδίως, τις διατάξεις της 18ης Ιουνίου 1980, 138/80, Borker, Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 315, σκέψη 4· της 5ης Μαρτίου 1986, 318/85, Greis Unterweger, Συλλογή 1986, σ. 955, σκέψη 4, και Holto, προπαρατεθείσα, σκέψη 17).

26 Από την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία, καθώς και από τις διευκρινίσεις που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, κατόπιν αιτήσεως του Δικαστηρίου, προκύπτει ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, όλοι οι διάδικοι ανέπτυξαν τις απόψεις τους και ότι η απόφαση που θα εκδοθεί έχει ως αντικείμενο την επίλυση διαφοράς. Εξάλλου, η απόφαση αυτή ισχύει τόσον έναντι του δανειστή όσο και έναντι του οφειλέτη των δικαιωμάτων και τελών που υπολογίστηκαν με την πράξη εκκαθαρίσεως και τελεσιδικεί έναντι όλων των ενδιαφερομένων εάν κανένας από αυτούς δεν την προσβάλει ενώπιον του Oberlandesgericht Stuttgart, το δε σχετικό ένδικο βοήθημα μπορεί να στηρίζεται μόνον επί νομικού ζητήματος και η άσκησή του πρέπει να έχει επιτραπεί από το αιτούν δικαστήριο.

27 Λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών αυτών, δεν είναι δυνατό να υποστηριχθεί βασίμως ότι, στο πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης, το αιτούν δικαστήριο δεν έχει επιληφθεί διαφοράς και ότι η απόφαση, την οποία καλείται να εκδώσει, δεν έχει δικαιοδοτικό χαρακτήρα.

28 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία να απαντήσει στα ερωτήματα που υπέβαλε το Landgericht Stuttgart με την περί παραπομπής απόφασή του της 7ης Απριλίου 2003.

Επί του παραδεκτού του δευτέρου ερωτήματος

29 Με τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν στο Δικαστήριο οι διάδικοι της κύριας δίκης, η Γερμανική και η Ισπανική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το παραδεκτό του δευτέρου ερωτήματος τέθηκε εν αμφιβόλω με το σκεπτικό ότι το ερώτημα αυτό έχει υποθετικό χαρακτήρα. Το ομόσπονδο κράτος δεν παραιτήθηκε ακόμη του μεριδίου του από τα επίμαχα δικαιώματα και τέλη και, επομένως, το δεύτερο ερώτημα αφορά ζήτημα που δεν υφίσταται ακόμη.

30 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η διαδικασία του άρθρου 234 ΕΚ αποτελεί μέσο συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, με την οποία το Δικαστήριο τους παρέχει τα ερμηνευτικά στοιχεία του κοινοτικού δικαίου που είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς επί της οποίας καλούνται να αποφανθούν (βλ., ιδίως, τις αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, C-83/91, Meilicke, Συλλογή 1992, σ. I-4871, σκέψη 22, και της 5ης Φεβρουαρίου 2004, C-380/01, Schneider, Συλλογή 2004, σ. I-1389, σκέψη 20).

31 Στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσον την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο υποχρεούται, κατ' αρχήν, να απαντήσει (προπαρατεθείσα απόφαση Schneider, σκέψη 21 και παρατεθείσα νομολογία).

32 Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει επίσης δεχθεί ότι, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, πρέπει να ερευνά τις συνθήκες υπό τις οποίες του έχουν υποβληθεί τα ερωτήματα από τον εθνικό δικαστή, προκειμένου να ελέγξει κατά πόσον είναι αρμόδιο να απαντήσει. Δεν είναι δυνατό να προβληθεί άρνηση απαντήσεως σε προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου παρά μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο, δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (προπαρατεθείσα απόφαση Schneider, σκέψη 22).

33 Πράγματι, το πνεύμα συνεργασίας που πρέπει να πρυτανεύει κατά τη λειτουργία της διαδικασίας των προδικαστικών ερωτημάτων συνεπάγεται ότι το εθνικό δικαστήριο σέβεται την αποστολή που έχει ανατεθεί στο Δικαστήριο, η οποία συνίσταται στη συμβολή για την απονομή της δικαιοσύνης εντός των κρατών μελών και όχι στη διατύπωση συμβουλευτικών γνωμών σχετικά με γενικά ή υποθετικά ερωτήματα (προπαρατεθείσα απόφαση Schneider, σκέψη 23).

34 Εν προκειμένω, από την περί παραπομπής απόφαση καθώς και από τις παρατηρήσεις, τις οποίες υπέβαλε στο Δικαστήριο η Γερμανική Κυβέρνηση, προκύπτει ότι σχεδιάζεται μεν τροποποίηση των επίμαχων εθνικών διατάξεων, ώστε το ομόσπονδο κράτος να παραιτηθεί από το μερίδιο των δικαιωμάτων και τελών που εισπράττουν οι συμβολαιογράφοι δημόσιοι υπάλληλοι για συμβολαιογραφικά έγγραφα που αφορούν πράξεις εμπίπτουσες στην οδηγία 69/335, αλλά η τροποποίηση αυτή δεν έχει ακόμη εγκριθεί. Επομένως, η περίπτωση, την οποία αφορά το δεύτερο ερώτημα, είναι υποθετική.

35 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το ερώτημα αυτό δεν είναι παραδεκτό.

Επί του πρώτου ερωτήματος

36 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να μάθει, κατ' ουσίαν, εάν η οδηγία 69/335 έχει την έννοια ότι τα δικαιώματα και τέλη που εισπράττονται για την κατάρτιση συμβολαιογραφικού εγγράφου, το οποίο αφορά πράξη εμπίπτουσα στην ως άνω οδηγία, αποτελούν φόρο κατά την έννοια της οδηγίας αυτής εάν, σύμφωνα με τις εφαρμοστέες εθνικές διατάξεις, αφενός, οι έχοντες την άδεια να ασκούν συμβολαιογραφικά καθήκοντα δεν είναι αποκλειστικώς συμβολαιογράφοι δημόσιοι υπάλληλοι, είναι δε οι ίδιοι δανειστές των επίμαχων δικαιωμάτων και τελών, και, αφετέρου, οι έχοντες την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου συμβολαιογράφοι υποχρεούνται να καταβάλλουν μέρος των εν λόγω δικαιωμάτων και τελών στο Δημόσιο, το οποίο χρησιμοποιεί αυτά τα έσοδα για τη χρηματοδότηση του έργου του.

37 Προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο ερώτημα αυτό, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι το Δικαστήριο, με τη σκέψη 34 της προπαρατεθείσας διατάξεως Gründerzentrum, έκρινε ότι η οδηγία 69/335 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τα δικαιώματα και τέλη, τα οποία οφείλονται για την κατάρτιση συμβολαιογραφικού εγγράφου που αφορά πράξη εμπίπτουσα στην οδηγία αυτή, στο πλαίσιο ενός συστήματος του οποίου χαρακτηριστικό αποτελεί ότι οι συμβολαιογράφοι είναι δημόσιοι υπάλληλοι και ότι τα δικαιώματα και τέλη καταβάλλονται μερικώς στη δημόσια αρχή που τους απασχολεί και χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση του έργου της, όπως είναι το σύστημα που ισχύει στην περιφέρεια του Oberlandesgericht της Καρλσρούης, συνιστούν φόρο κατά την έννοια της εν λόγω οδηγίας.

38 Δεδομένου ότι το σύστημα, το οποίο αποτελεί αντικείμενο της υποθέσεως στην κύρια δίκη, ταυτίζεται, κατ' ουσίαν, με αυτό επί του οποίου εκδόθηκε η προπαρατεθείσα διάταξη Gründerzentrum, πρέπει να εξετασθεί εάν οι διαφορές μεταξύ του συστήματος που εφαρμόζεται εντός της περιφέρειας του Oberlandesgericht της Καρλσρούης και αυτού που ισχύει εντός της περιφέρειας του Oberlandesgericht της Στουτγάρδης, και στις οποίες αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο, δικαιολογούν, εν προκειμένω, απάντηση στο τεθέν ερώτημα διαφορετική από αυτήν που δόθηκε με την ως άνω διάταξη.

39 Πρώτον, επί του επιχειρήματος ότι τα δικαιώματα και τέλη, τα οποία αποτελούν αντικείμενο της υποθέσεως στην κύρια δίκη, δεν περιέρχονται κατ' ανάγκη στο Δημόσιο καθόσον, εντός της περιφέρειας του Oberlandesgericht της Στουτγάρδης, δικαιούνται να ασκούν συμβολαιογραφικά καθήκοντα όχι μόνο συμβολαιογράφοι έχοντες την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου, αλλά και συμβολαιογράφοι ελεύθεροι επαγγελματίες ή δικηγόροι με άδεια ασκήσεως του συμβολαιογραφικού επαγγέλματος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 13 της προπαρατεθείσας διατάξεως Gründerzentrum, το σύστημα το οποίο αποτελεί αντικείμενο της προδικαστικής παραπομπής στην εν λόγω υπόθεση είναι παρεμφερές, εφόσον, στο πλαίσιο αμφοτέρων των συστημάτων, αφενός, ο δικαιοπρακτών μπορεί να απευθύνεται σε οποιοδήποτε συμβολαιογράφο, δημόσιο υπάλληλο ή ελεύθερο επαγγελματία, ασκούντα τα καθήκοντά του εντός της γερμανικής επικράτειας, και, αφετέρου, το καταρτιζόμενο κατά τα ανωτέρω έγγραφο αναγνωρίζεται στο σύνολο της επικράτειας αυτής.

40 Κατά συνέπεια, το πρώτο επιχείρημα, το οποίο προέβαλε το αιτούν δικαστήριο, δεν μπορεί να δικαιολογήσει εκτίμηση του επίδικου στην κύρια δίκη συστήματος διαφορετική από αυτήν της προπαρατεθείσας διατάξεως Gründerzentrum, όσον αφορά το σύστημα που αποτέλεσε αντικείμενο της εν λόγω προδικαστικής παραπομπής.

41 Επί του γεγονότος ότι οι έχοντες την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου συμβολαιογράφοι της περιφέρειας του Oberlandesgericht της Στουτγάρδης είναι οι ίδιοι δανειστές των επίμαχων δικαιωμάτων και τελών, αντιθέτως προς ό,τι ισχύει για τους συναδέλφους τους της περιφέρειας του Oberlandesgericht της Καρλσρούης, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 40 των προτάσεών του, κατά πάγια νομολογία, η αμοιβή η οποία εισπράττεται από έχοντες την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου συμβολαιογράφους για πράξη εμπίπτουσα στην οδηγία 69/335 αποτελεί φόρο κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, εφόσον η εν λόγω αμοιβή, έστω και εν μέρει, καταβάλλεται στη δημόσια αρχή που απασχολεί τους συμβολαιογράφους δημοσίους υπαλλήλους και χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση του έργου της (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 29ης Σεπτεμβρίου 1999, C-56/98, Modelo, λεγόμενη «Modelo I», Συλλογή 1999, σ. I-6427, σκέψη 23· της 21ης Σεπτεμβρίου 2000, C-19/99, Modelo, λεγόμενη «Modelo II», Συλλογή 2000, σ. I-7213, σκέψη 23 και την προπαρατεθείσα διάταξη Gründerzentrum, σκέψη 34).

42 Από την ως άνω νομολογία προκύπτει ότι για τον χαρακτηρισμό της συμβολαιογραφικής αμοιβής ως φόρου, κατά την έννοια της οδηγίας 69/335, το καθοριστικό

στοιχείο δεν είναι ποιος εισπράττει αρχικώς την αμοιβή αυτή ή ποιος είναι ο αρχικός δανειστής της, αλλά κυρίως ποιος είναι ο τελικός αποδέκτης της. Συγκεκριμένα, στις προπαρατεθείσες υποθέσεις Modelo I, Modelo II και Gründerzentrum, η αμοιβή εισπραττόταν κατ' αρχάς από τους έχοντες την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου συμβολαιογράφους, οι οποίοι την κατέβαλλαν ακολούθως στη δημόσια αρχή που απασχολεί τους συμβολαιογράφους αυτούς. Η προς τη δημόσια αρχή καταβολή και ο προορισμός της εν λόγω αμοιβής, ή μέρους αυτής, είναι τα καθοριστικά στοιχεία για τον νομικό χαρακτηρισμό της αμοιβής αυτής υπό το πρίσμα της οδηγίας 69/335.

43 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, μολονότι οι συμβολαιογράφοι δημόσιοι υπάλληλοι είναι δανειστές των επίμαχων δικαιωμάτων και τελών, υπέχουν πάντως την υποχρέωση να καταβάλουν μέρος των εν λόγω δικαιωμάτων και τελών στο Δημόσιο, το οποίο χρησιμοποιεί αυτά τα έσοδα για τη χρηματοδότηση του έργου του.

44 Κατά συνέπεια, ως προς το σημείο αυτό, ρύθμιση όπως η ισχύουσα εντός της περιφέρειας του Oberlandesgericht της Στουτγάρδης δεν διαφέρει από αυτήν της οποίας επιλήφθηκε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της προπαρατεθείσας υποθέσεως Gründerzentrum.

45 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 69/335 έχει την έννοια ότι τα δικαιώματα και τέλη για την κατάρτιση συμβολαιογραφικού εγγράφου από συμβολαιογράφο έχοντα την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου, για δικαιοπραξία εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, αποτελούν φόρο κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, εάν, δυνάμει

της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας, αφενός, οι έχοντες την άδεια να ασκούν συμβολαιογραφικά καθήκοντα δεν είναι αποκλειστικώς συμβολαιογράφοι που έχουν την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου, είναι δε οι ίδιοι δανειστές των επίμαχων δικαιωμάτων και τελών, και, αφετέρου, οι συμβολαιογράφοι δημόσιοι υπάλληλοι υποχρεούνται να καταβάλλουν μέρος των εν λόγω δικαιωμάτων και τελών στο Δημόσιο, το οποίο χρησιμοποιεί αυτά τα έσοδα για τη χρηματοδότηση του έργου του.

Επί των δικαστικών εξόδων

46 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν για την υποβολή παρατηρήσεων στο Δικαστήριο, πέραν των εξόδων των εν λόγω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφασίζει:

Η οδηγία 69/335/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Ιουλίου 1969, περί των εμμέσων φόρων των επιβαλλομένων επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 85/303/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 1985, έχει την έννοια ότι τα δικαιώματα και τέλη για την κατάρτιση συμβολαιογραφικού εγγράφου, από συμβολαιογράφο έχοντα την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου, για δικαιοπραξία εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής της ως άνω οδηγίας όπως τροποποιήθηκε, αποτελούν φόρο κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, εάν, δυνάμει της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας, αφενός, οι έχοντες την άδεια να ασκούν συμβολαιογραφικά καθήκοντα δεν είναι αποκλειστικώς συμβολαιογράφοι έχοντες την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου, είναι δε οι ίδιοι δανειστές των επίμαχων δικαιωμάτων και τελών, και, αφετέρου, οι συμβολαιογράφοι δημόσιοι υπάλληλοι υποχρεούνται να καταβάλλουν μέρος των εν λόγω δικαιωμάτων και τελών στο Δημόσιο, το οποίο χρησιμοποιεί αυτά τα έσοδα για τη χρηματοδότηση του έργου του.

(υπογραφές)